

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника
10 сот.
На провінції
12 сот.
В особистих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись.

(Редакція: Руська ч. 3).

Виходить щодня з 1917 року

Усього примірників за місяць:	
За рік	24— К.
За чверть	12— "
За чверть року	6— "
За рік	240— "

Вартість доставки:	
На рік	32— К.
За чверть	16— "
За чверть року	8— "
За рік	270— "

За границю:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В інших державах	24 фр.

Перед новою „руїною“.

Від серпня 1914 р. українська земля не перестав бути до вини тереном завзятих кровних боїв. Українське населення Галичини вже три повних роки зносить найтяжчі удари сучасної війни. Чи наші війська йдуть вперед, чи відступають, однаково болючо відчуває це наш бідний народ. Культурний спосіб ведення війни (самими культурними державами) не щадить нічого, що для чоловіка представляє якунебудь вартість. Де ступить тільки зелізна стопа кровавого танцю, там нависають зараз шляхи неповинними жертвами, там плачуть знисливані жінки й дівчата, там ридать осирочені діти, там стогне стратована „задня виспих цівки“ земля, там палає весь добуток нашого селянина, а сибірські та інші в'язниці дістають звідси щораз то свіжих мешканців...

Після недовгого відпочинку задудніла знов від гарматних стрільб сідна частина нашої австрійської України. Вперед місцево успішна російська офензива наклала багато лиха на полудне від Дністра, тепер же могутий і славний наші німецькі війська на Поділля несуть з собою знов руїну для українського населення. Урядові комунікати наших армій вже кілька разів ствердили, що Росіяни уступаючи по вандалськи нищать міста й села.

Ведена отсими побоявнями Українська Парляментарна Репрезентація постановила на внесене п. Дра Евгена Левицького вислати до цісаря телеграму з проханням о зарядженні, щоб на слідно-галицьких територіях, відзисканих для Австрії в теперішній німецькій офензиві можливо щадити населення, щоб не змінити там української адміністрації і української мови заведеної від початку російської революції та щоб на тих просторах урядували тільки урядники української народності.

Чи отсі так справедливі, так оправдані, так самоозумлілі домагання нашої Репрезентації будуть сповнені?

Се залежить від різних обставин. У нас є вправді основні закони, але попри закони є також обставини, є традиція... А се часто рішає.

Тернопіль занятий.

(Δ) Тернопіль, столиця Галицького Поділля, визволений апід московського забору і наїзду! Така радісна вість рознесла ся по наших краях, відбила голосним гомоном аж під Карпати! Тернопіль по тридцять років пановав московської насилі знов наш! Се, що здавало ся неімовірним, неосязним, а всеж таки було горячим бажанням щирого Українця, нині стало дійсністю!

Скількиж тут споминів, почавши від давньої минувшини аж до останніх часів, тисне ся на ум, скільки гідок вириває про нашу роботу, котра нас дожидає тепер на всіх царинах народнього життя, щобі столицю Поділля і ціле наше Поділля, копитами пооране і кровю политі підняти до нового пропиту культурного й народнього, щобі на тих курищах, котрі по со-

бі полишила московська навала в утечі перед побідними військами осередних держав, здвигнути знов людські оселі і довести їх до колишнього гараду! Серце крає ся на вид всего того, що нам заповідяв московська „культура“, а всеж таки слава Богу, що лико минуло, що Тернопіль знов наш, що й Поділля, де як говорять наша народна пословиця — хліб на кілю, а ковбасами пліт городжений, стане знов одним з живих огнищ нашого народнього життя, що сей жемчуг нашого народнього посідання знов буде розвивати ся під благодатним впливом свободи і своїми засобами пособляти культурному й національному розвитку нашого народу.

Тернопіль, одне з найстарших міст нашого краю, славило ся здавна заможним міщанством ще з часів князів Острозьких, великими на весь близький і далекий Схід ярмарками (на середопісстві св. Анни), а три старинні церкви побіч величавого костела ставлять певним доказом, що на реалістичнім погляді наше міщанство захисту й безпеки для своєї народности.

Із занепадом нашого народнього життя і затемненням народної свідомости занепадо й тернопільське міщанство, а в половині минулого століття дійшло до того, що в Тернополі можна було назвати буквально жиню сімко людей з т. зв. інтелігенції духовної і світської. Польське життя почало витискати своє пятно на вигляді столиці Поділля, а рухлива жидова випирала наших міщан з навільних місць на далекі ободона і цінувала ся аж по під самі церковні стіни.

Однакже вже з подувом весни народів будить ся новий дух, в Тернополі освоює ся Народна Рада неначе посестра „Головної Руської Ради“ львівської, а хоч її діяльність була лише хвилива, то вже в починках 60-их років проявляє ся живіший народний рух. Вірно живо описує сей рух Василь Барвізюк у „Смолі“ першій, першій руській балі в комнатах тамошньої гімназії, заснованих руської тремади серед гімназійної молодіжи, зпоміж котрої опісля вийшло стільки способних і діяльних народодобців, письменників і учених, а тернопільська гімназія вивела також чимало міщанських синів у люди і скарбила нашу інтелігенцію.

Історія нашого народнього розвитку дождає ще свого літописця, котрий буде міг описати діяльність в шістьдесятих і почині сїмдесятих років минулого століття директора гімназії о. Василя Ільницького, катехита о. Василя Левицького (хоч був там лише рік), учителів о. Якова Гудика, Евгения Згарського, Омеляна Партицького, адвоката дра Володимира Лучаківського, радника судового Івана Струмицького, комісара староства Омеляна Глинецького і ин.

Але сильним ключем почала бити струя народнього життя в Тернополі, коли там опинились молоді народонці, що вийшли або з тернопільської громади гімназійної або з громад інших міст галицьких, з засновниками „Руської Бурси“, „Філії Просвіти“, за котрими пішли засновники „Руської Бесіди“, „Філії Товариства Педагогічного“ в другій половині 70-их і першій 80-их років. „Міщанської Читальні“ в Тернополі і цілої сіти читальень по всім Поділля (з котрим вяже ся також Н. Вахнянина). Ще в живій тямці усіх Тернопільців і Подільків о. ставать імена цілої громади діяльних народонців Костя Горбала, Петра Левицького, Юрія Гельца, дра Івана Лешнева, Льва Шеховича, о. Северина Навроцького, о. Миколи Січинського, Йосифа Витовинського, Амвросія Крушельницького, а думуючи про роботи народньої був Олександр Барвінський, котрий опісля при-

соймових виборах проти правительственного кандидата, президента суду Крижницького умів здобути з міста Тернополя 508 голосів, а як радний міста впровадив до розправи на засіданнях ради українську мову, де доси панувала польщина.

„Руська Бесіда“, котрої він був головним основником і головою, стала живим огнищем і осередком народнього життя не тільки Тернополя, але й усього Поділля, тут відбували ся численні збори й відчити, тут заснував ся заходами і під кермом Евгения Барвінської й Амвросія Крушельницького співацький кружок, з котрого вийшла слава наша співачка Саломея Крушельницька, коли ще не благословилося на світ з засновниками „Товариства Боян“ у Львові, тут відбували ся величаві концерти з підмогою „Литви“ при живій участі Н. Вахнянина і знаменитого хору з Демисова о. Витовинського, що розбудили до нового життя подільську Русь і надали пятно українське подільській столиці.

Етнографічна вистава устроєна 1887 р. на приїзд арміки. Рудольфа була величавою маніфестацією українського життя і головним ділом В. Федоровича й Ол. Барвінського.

На тих широких і міцних підвалинах виростали в Тернополі Міщанське брацтво з власним домом (заходами о. Володимира Громницького), Народний Дім, Кредитове Товариство і т. и інституції, а українська гімназія Франца Йосифа утворена тут заходами Ол. Барвінського розкрила широкий шлях для умового, національного й культурного розвитку й поступу населення подільського.

Видобута з занепащення фундація кн. Константина Острозького для руських міщан і введено її в життя головню заходами Ом. Глинецького, Ів. Струмицького і Дра Волод. Лучаківського стала підвалиною для здвигнення і удержання дому кн. К. Острозького і захистом для убогих руських міщан і оновила історичну традицію, що була зажерла серед тернопільського міщанства.

Нагальний московський наїзд перед трема роками спинав і знищив сей гарний розвиток культурний українського населення в Тернополі і на Поділля, а насажене намість того „московської культури“ нанесло необчислимі і непроглядні доси шкоди нашому народові. Алеж слава Богу, що минуло се лико і не повернеть ся, що на курищах будемо могли наново будувати наше народне життя, обновляти нашу цитому культуру. Дожидає нас велитенська робота на всіх царинах нашого народнього життя, поки поведе ся змести се „наслідіє московського гараду“ морального й релігійного з життя нашого Поділля й Тернополя. Тут розкриває ся широке поле діяльності для наших подільських послів, для нашого духовенства й учительства, для всіх ширях народодобців. Тільки живо до роботи після наперед добре обдуманого плану в єдності й ладі, бо ладом усе можна. Нехай приклад тих численних одишів, що там клали перші і міцні підвалини під народню будівлю в Тернополі й на Поділля, буде заохотою й укавою для роботи сучасного покоління, котре повинно сповнити свій народний обов'язок.

На російській Україні.

Morgenztg. доносить: Українське пресове бюро доносить з Києва, що Українська Центральна Рада постановила скликати установчі збори України. Генеральному секретареві нового українського правительства поручено зайняти ся організацією зборів.

В і й н а.

Тернопіль занятий!

Воєнна квартира доносить: Війська ведуть погоню за ворогом даліше і мають вже передмістя Тернополя в руках. Наші летуни причаються до замішання серед верхов'їв. Кинено багато бомб на тернопільський дворець. Російські офіцери ставалися загірті своїх жовнів до наступів і спинити їх утечу, даючи їм примір присвяти й героїзму, наслідком чого офіцерський корпус має великі втрати. Після поразки під Збировом 11-та армія йде в розтіч, яка досягнула вже й частин суміжної 7-ї армії.

Похід союзних військ вперед.

З воєнної пресової квартири під датою 24. липня доносять:

Поступаючи вперед в напрямі Дністра між Золотом Липом і Серетом, союзні війська стоять у віддаленні одного денного маршу від залізничної лінії Монастирська—Бучач. На захід від Станіславова здобули ми наші давні становища. Російський фронт у Лісних Карпатах починає зитати ся. Зате на полудневій сході від Лісних Карпат, в кулі трьох країв в сідлі Телешів та між Пугною і Каміау перейшли Росіяни й Румуни до безуспішного наступу.

Бюро Волифа в Берліні подає:

У східній Галичині наші війська дня 23. липня йшли нічим не здержувані за ворогом, подібно як попередніх днів. Російський відворот прибирає щораз більші розміри.

На доросі з Теребовлі до Микулинців 20 верст на полудне від Тернополя відперто масові наступи численних російських сил. При тім поніс ворог великі втрати. Зломано також ворожий опір на доросі з Бурканова до Підгаєць 15 км на полудне від зал. лінії Козова—Тернопіль. На полудне від Дністра наші війська перейшли Лукву й зайняли становища над Бистрицею та взяли Галич в посідає. Богатої гоєвної добычі не сила було доси перелічити. Крім значної кількості гармат і амуніції дісталось в наші руки много середняків поживи, худоби та багаті збори жнива на освободженім просторі.

На румунькій фронті оживлена діяльність ворожої артилерії в Добруджі й на схід від Дунаю прибрала характер безнастанного стня. Російський наступ здався наш оборонний огонь.

Що діє ся в російській армії.

БЕРН (Таб.) Російський співробітник двенника „Вунд“ доносить, що до Владикавказу прибула ціла дивізія стрільців, яка самовільно покинула кавказький фронт.

Звіт російського ген. штабу

з 23. липня.

ВІДЕНЬ. (Таб.) На півд. захід від Дива-бурга обосторонний артил. огонь. В сторону Вільня, в околиці містечка Крево і далі на північ напали наші війська на ворога і обсадили часті його становища положених на півд. у відтинку Цари Нагоричи (?), при чім у деяких місцях вдерли ся в становища ворога в глибину 3 верст і взяли поверх 1000 полонених. Даліше розвинути той успіх перешкодила невизначність і слаба моральність кількох відділів. Треба при тім піднести відразу офіцерів, які у виконанні своїх обов'язків жадуть цілими масами на переді своїх рядів. Над гор. Серетом від Залісців до Тернополя з обох боків огонь. На півд. від Тернополя коло Березовиці Вел. вороже артилерія завзато острілює нас. Між ріками Серетом, Стрипою і Зол. Липом веде неприятель далі офензиву і обсадили Настасів і Беляву над Стрипою і Славутин. Шефа дивіз. штабу, полк. Дольда, який хотів перевіряти лад серед війська, жовніри застрілили.

Турецький комунікат.

ЦАРГОРОД. Кавказький фронт. В відтинку лівого крила вночі на 23. с. м. жовніри двох російських торпедовців висли на сушу і обсадили острів положений при усті ріки Гаршід. Наш огонь піхоти і скорострілів приневолєв Росіян уступити з того острова.

СКЛАДАЙТЕ ГРОШІ

на

ФОНД НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Адреса: J. Romanczuk, Wien, Parlament).

Боронім ся від голоду!

Жнива на всьди заповідають ся добре. В многих місцях, випадала посуха, декуди град вибив плоди, подекуди знов ізза дощів вимакає та гине все. Треба побовуватись недостачі поживи і паші. Щоби оминати катастрофу, треба заздалегідь уложити плян поступова, предвидіти всякі „можливості“ — та описи свого пляну держати ся в усіх подібностях.

Що до середняків поживи:

1. Де лично можна, насівати прим. гречки, скорий горох, ріпу, садити буряки, капусту. Подбати о свіжу все салату і шпинат.

2. Уладити рід інсектів, або просто зашити місця вкривати сітками (плетені з ліщини) навіть скринки в хаті насівати та насаджувати.

3. Сушити овочі, все, що опадає з дерева,

хочби наймарнійше і сушити закрешку, ярину роботи повала, мармоляду і компоти.

4. Припаси поживи поділити на цілий час до „нового“ і точно, а оццано видавати.

5. Закупити (скоро можливо) відразу все потрібне.

6. Старати ся зібрати все в час, збіже сейчас молодити.

7. Уважати, щоби збіже не стуло, птиця не дзьобала, миши та щурі не гризли.

8. Хоронити від змарновані, щоб нічо не змаріло, не зігнило, заздалегідь обдумати місце на ями до прикопування.

9. Робити консерви з мяса, дичини, козени.

10. Дбати о продукцію поросят, крілків, курят, качок і т. п.

11. Прятати зернята гарбузів, севяшників, сімени кістак черешень та сливок на одні.

12. Збирати і сушити та квасити гриби всякого рода (рижки) збирати, заварювати або сушити ягоди, збир. оріхи, бо сі нищать миши, щурі хижі птиці та звірята.

Немешо загрожує недостача паші: огази зівсім хабли, навіть друга конюшина місцями вигоріла, тому: Позір, Господарі!

Як найощаднійше з сухою пашею і травом.

Як найстараннійше зібрати та заховати сіно, соломку, полову, поробити обчислення та його точно придержуватись. Закупити припаси заздалегідь, стерат і що лиш можна пергортувати, та засівати пашама: буряки, ріпа, бруква, гарбузи, горох і ин.

Щоби, як можна довго паси худобу, поділити відповідно пасовища на пайки, не змісити в дощі!

1) Щоби придбати паші, треба обтинати і сушити галузочки дерев і корчів: акції, верби, берези, ліщини та інших, сушити і переховувати.

2 Збирати на припаси желуді, букву, дикі каштани.

3. Насівати на пашу збіже, гречки, скорий горох, ріпу і буряки.

4 Квасити для худоби листя з буряків, капусти, брукви, ріпи навіть буряни.

Щоби все зробити, і то зробити на час, треба придбати рук — сил, а се найліпше через спроваджене наших виселенців, які тисячами мучать ся по бараках, та кольовіях в чужих краях.

До лекшої роботи (зативає та сушене галузочки та инше) ужити дітям у шкільному віці.

Наше краще господар. Товариство повинно сейчас запорядити:

1. місцеві наради (кружків, гуртків — відтак усіх)

2. повітові.

3. полесами, які мають подібні умовини, підгір'я, гір, річчя.

4. кращий з'їзд — улажувати курси прим. сквашенія бурячаного листя а інших.

ЯКІВ Н.

В робітні.

— Но, артисте! Мистце висті, любимче боги! Покажи, що потрафити і на що стати тебе. Чи і ти припадком не криздаш Музи своїм парванством, бо і так надуживаєтє вашого артизму. Но, нехай і твоїми малюнками обліплю мої тапетовані коридори, а заплата щедро, коли мені припаде до вподоби твоя мазанина. Заплату, а якже; стати мене на се!

При тих словах підкрутив великанські вусиски, а перстені миготіли як зірки на його грубах, незугарних пальцях, він сміяв ся і клепає прасвією артиста по рамени.

Артист аж тряс ся, мало не трутив його зі ступеня і не наговорив дурниць. „Такий череват важить ся брати мене на посміх. Давіть на него! Він сміє ще називати ся меценатом штуки; чи се не сором! Такий парвеній знає ся стільки на мистецтві, що курка на перці і ледви пізнає його, а вже тикає. Артист чував багато від товаришів, які натягали благаго грубуна, а тепер він сам спробує, може й йому поведе ся надуті мецената на кількасот корон. Тепер як раз потрібні йому гроші. Гості повідомили його, що прийдуть незабаром, а він не має в кишені ніякого шельга. Чорт бери все, може поведе ся!

Прикусив уста, щоби не сказати неприличного слова.

„Добре, сим разом малюю ще за гроші; більше безумовно не хочу і не буду малювати для якогось там мецената, який оглядає образ

до гори ногами і критикує, кат зва' що, а похибок не вибє зикаати... Чорт бери, гроший треба і конець... Гості як гості, але з ними їздить ва відвідини наречена. Шож тоді буде?“

Поправив чуприну і приймив запропоноване мецената, взяв залічку, розуміє ся, невеличку, бо зовсім не був славним артистом, щоби можна повірити йому значнійшу квоту.

Меценат глядів все на годинник, щоби звернути увагу на золотий ланцюг, завішений при піковій камізоли.

В коротких, уриваних словах поясняв артистови, в яких малюнках любує ся й як мають бути викінчені. Артист мало не вибухнув вдруге.

„Се нечуване! Чотири літа сидів в Парижі і мав поводжене, всі заповідали йому світлу будучину, а тепер той має мені диктувати! Чим менше люди мають поняття про мистецтво, тим більше балакають про него“.

Меценат легким рухом голови попрашав артиста і казав згодовити ся за місяць з укінченою працею.

„За місяць маю скінчити твір... Легко сказати... В додатку пан Меценат хоче самі символічні картини. Символіз забагає ся йому! Цікає! Де жум, а де коровай!“

Пізним вечером вернув артист до робітні і думає над символами, але відки їх взяти?

Треба передумати, створити в уяві й описати відпровадити свою працю такому випасеному меценатови.

Даром напружує ум, робить начерки, але як на абитки, не влає ся нічо. Він готов ще засипати ся перед нареченою... Відкрив ся його нужда... Писав її виразно, що його праці перешкоджають на виставах, а грішми силіє на всі боки як з рога обильности.

Дивак... Тернів вераз голод, а не хотів приймати помочи від судженої.

День за днем минає, артист не годен нічого створити. Даром шукає вражів, водочить ся по вулицях, казайпах — ні на що не може впасти.

Вертає в розпуці з нічим до робітні, кидає з лютости горшки з фарбами до землі, трутив фотель, аж нога відлетіла, зломив шталюгу, наминав чуприну і нічого видумати не годен.

Сидить скудний у двох, глядять в погасячу лампу, врешті схопив ся і кричить на ціле горло:

— Маю! Маю!

Стріпав на бік довге волосся, яке відріжнано його від решти смергельників і став пошвикувати і підкакувати з утіхи.

— Чудово! Намалюю пересилена дня з ночею... Добре, намалюю! Але для кого? Для мецената? Він праці не доглядає тої чудової гри красок. Його око не приривчає до неї, йому треба серокатини... Все одно, намалюю!

Чотири дні до приїзду нареченої, а він не багато намалював.

— Но, шож? Маю намалювати свєю глупу парсуну, кінчастий ніс, стяту борідку і довгі пальці?... Прегарно, намалюю себе самого: Перед шталюгою, натягнутою полотном, сидить артист з кистею і палітрою в руці. Зусиле артиста можна вичитати з лица. Напружені жили виступили на чолі, розбурена чуприна прислоює очи.

Вже є два; треба ще щось створити.

(Кінець буде).

МОЛОДУ БУЛЬБУ,

З дальших околиць просимо слати поштовими чеками.
— — — Належитість висилаємо відворотно. — — —

цибулю і інші ярини, черешні, вишні, мід і всякі ягоди купує і посо-

редничить при продажі

Спілка для збуту овочів і ярин

склеп ул. Трибунальська ч. 1.

2—4

З огляду на почувану дорожнечу та недо-
стачу матерій, ошадно з грішми, сукном, по-
лотном, шкірою.

1. Не купувати жіночих капелюхів, на
осінь, зимою носити шапочки з сивими дівчатами,
або з вишивками.
2. красити (фарбувати) терішню одіж.
3. перероблювати, перелицьовувати стару
одіж.
4. відкинути всякі кружави (коронки) та
инше непотрібне дрантя.
5. не носити суконь та одягів з фальбана-
ми, надто відьвих та широких.
6. спідниці та сукні короткі, сподні не
підкочені.
7. черевки лиш попри підосви шкіра,
проче шкірка, полотно, сукно.

Щоби можна інтензивно працювати: а) пра-
вильно жити, б) не пити, не курити, а добре
відживляти ся (о скільки се можливе) в) не
попадати в розпуку дбати о добрий настрій,
працювати для народної справи і для справи
мира.

Наш „Господар“ хай розміркує, чи не жа-
дати заборони варення пива, горілки та зменше-
ня виробу цукру.

Окрізь по українській землі повинно ся
основувати:

1. громадські спілки, крамниці, конзуми,
спінзирі, скарди, магазини.
2. поборювати найстрайших лихварів по
жизні нужденних авірок в людському тілі.

В. Виг.

З надходячою зміною місяця
просимо

ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

НОВИНКИ

— Стр'ча цісаря Карла з цісарем Віль-
гельмом. Підчас подорожі на східний фронт,
цісар Карло відвідав також німецьку полудневу
армію, де довідав ся про приїзд цісаря Віль-
гельма на галицький фронт. В поверті казав
цісар Карло задержати свій поїзд в Подгужу,
не задержав ся також цісар Вільгельм. Оби
монархи по сердечнім привітанню вели трохи не
чверть години оживлену розмову. Після роз-
прашались і цісар Вільгельм удав ся в дальшу
подорож на фронт, а цісар Карло в дорогу з
поворотом, поручивши міністрові заграничних
справ гр. Чернінови товаришати німецькому во-
лодареві.

— Жертва з Чорногори. П. Теодор По-
ліа, проф укр. гімназії в Черновицях, тепер
надпор. артилерії в Чорногорі, прислав 100 ко-
рону облігацію всенної державної позички на
фінанс ім. Митрополита Шептицького для укр.
спіг.

І на високім Ловчені є наші люди, яких
серця буть ся для свого народу і його жите-
вих потреб. — За секцію „Живого пам'ятника“:
в заст. о. В. Липицяк.

— Парламентарний кабінет в Австрії.
Як доносить „Morgen“, за місце теперішнього
урядничого кабінету прийде дефінітивний ка-
бінет парламентарний з кінцем серпня або по-
чатком вересня.

— Під увагу гр. к. Консистерії в Пере-
мишлях. В Старім Самборі, де міщанство пере-
важно українське, не обсадижувє від давня по-
сади особного катедрита, лише був ним сотруд-
ник. По інвазі усунуто сотрудника, а катедрит-
туру в трьох школах поручено парохам, котрий
маючи множество праці в парохії, в різних ко-
мітетах та товариствах просвітних і економіч-
них, очевидно не може обов'язків катедрита спов-
няти так, як би се мисл сповняти особний кате-
дрит, а зглядаю сотрудник з посадою катедрита,
внаслідок чого діти або не раз не учать ся ре-
лігії або ходять на латинську. Так отже Кон-
систерія не старає ся, щоб був катедрит в мі-
сцевостях загрозених польонізацією і то там,
де в аж трьох польських священників, а преці
катедрит був доси одинокою запорою в школі
перед польонізацією, поминувши те, якою ді-
маючи втратою в місті — в втрата одного інте-

лігента України серед величезного числа ін-
телігенції польської.

— Львівська філантропія. Трохи не що
дня бачимо, як по вулицях Львова увихають
ся менше й більше елегантно убрані пані й
панночки з цукрами в руках, збираючи датки
на преріжні ціли, а все „гуманітарні“.

Ось і сего понеділка перед віденською ка-
варнею наставляла якась дама по проханнях пу-
шку з написом: „Chleb św. Antoniego dla głodnych
dzieci, na warstwy rzemieślnicze w B. I. S.“ Та
показалось, що „добродійна“ дама не мала нія-
кої легітимації ні уповання до збирання гро-
шей. З огляду на те „запрошено“ її в гостину
на поліцію. По провіренню назвища показалось,
що се бувша „właścicielka domu“, замешкала те-
пер у одному з тутешніх пансіонів. Відобразивши
пушку з грішми, філантропіку вивушено на во-
лю Се один случай, а кілька подібних випадків
досі не висліджено?

— Арештоване Пілсудського. Арештова-
ного бригадіра і члена Ради Стану Йосифа
Пілсудського вивезено в сторону Німеччини, де
має бути інтернований в одному німецьким місті.
Причину арештовування має бути фальшивий
документ подорожі, якого ужив нещодавно в часі
подорожі до Кракова і назад. Пригадуємо, що
недавно була поголовка, начеби Пілсудський
через Стокгольм поїхав до Петрограду.

— Людвік Томанек. На днях перебував
в переїзді через Львів молодий польський поет
Людвік Томанек, професор краківської гімназії,
романіст, щирый прихильник визвольної ідеї
українського народу.

Як Читачі пригадуть собі, помістили ми
в „Укр. Слові“ з 3 ого надодіста 1915 р. ч. 114
поезію д. Томанка в оригіналі п. н. „Nie zgi-
nęła!“

Для малого спомяну повторимо тут нині
третю строфу тої гарної і щирої поезії:

„O, nie zginęła jeszcze Ukraina!
Taka pieśń idzie od Karpát do morza,
Te pieśń w świat niesie Dniepru fala sina,
Ta pieśń wita was wschodząca zorza...
I nie zginęła sława! Wyzwolenie
I wam i nam da bóg z najeźdźców zgra! —
Już sprawdziła moc ich w przepaść żenie...
Wielki narodził Twe sny się spełnia!“

— Ціли чеської політики. Бувши чесь-
кий міністер Прашек обговорює в днівнику
„Venkov“ завдання і цілі чеської політики. Опа-
вляні в Австрії ствердили в часі останньої сесії
парламенту, що стремлять до перебування дер-
жави на підставі самостійності і незалежності
поодиноких народів. Борба Чехів на невдячній
терені віденського парламенту була однак при-
гвозженою до далеко идучої борби за історичні
і природні права Чехів. Тепер або ніколи! му-
сить бути клич Чехів. Коли опустять теперішню
нагоду, не знайдуть її ніколи. Чехи повинні
виключити всякий компроміс що до жаданя
окремої чеської держави з прилученем угор-
ських Словаків. Тільки що до внутрішніх від-
носин в чеській державі є допусканий ком-
промис з тими, що мають увійти в склад тої
держави. Чехи готові до участі в нарадах кон-
ституційної комісії тільки в межах повної про-
грами і о стільки, о скільки та акція пра-
вительства не має бути акцією умишлячою че-
ський парад. Коли Чехи візьмуть участь в на-
радах конституційної комісії, то тільки в тій
цілі, щоби свою програму з 30. мая с. р. по-
зрібілише означити і ще сильніше заакценту-
вати так, щоби всі чинники не тільки в дер-
жаві, але й поза границями переконали ся, що
Чехи обстають при жаданю зовсім самостійної
держави і що те жаданє не є впливом хви-
левого настрою, але глибокого пересвідчення
про історичне й природне право чеського на-
рода.

— Ранені Англії й Росії у Львові
Численні транспорти ранених, які заодно при-
бувають на львівський дворець, нерідко містять
в собі й ранених російських жовнів та англій-
ських офіцерів, які брали участь в тяжких бор-
бах о Тернопіль. Так пр. окоді приїзду пар-
тію тяжко ранених солдатів і уміщено їх в од-
нім з львівських шпиталів. До иншого шпи-
тала привезено знову санітарним самоходом
кількох англійських офіцерів, між якими був
один Француз. Всіх забрано з поля бою, по-
длених без опіки уступаючи російським
арміям.

— Сложивні мальверзації в слідстві
В понеділок: дня 23. с. м. відслано з поліцій-
них арештів до тюрми кр. суду при вул. Бато-
рія Ройзу Аптовіцер, криву віден. дра Шляй-
хера і її родичів та ще кілька осіб, арештова-
них під закидом участі в мальверзаціях спо-
живними картами, Аптовіцерівною. Передвчєра
був на поліції додатково переслухуваний упра-
витель відділу хлібних карт wraz з иншими
урядниками апровізації. Описані з ними про-
токоли відслано вже до суду.

Не алик сотрудников має львівська апро-
візація, а головню відділ дра Шляйхера, де се
вже не перший раз лучаєть ся. Побачимо, чи
за сим разом прийдуть апров. власти „до го-
лови по розум“ так само, як передше, чи може
на инший лад.

— Скликанє російської конституанти.
Під напором Рада робітників і жовнів тим-
часове російське правительство визначило рече-
нє скликання конституанти на день 14. жовт-
ня. Адміністраційні власти дістали приказ при-
готовити виборчі листи і поробити инші при-
готованя.

— Републіканський рух в Еспанії. „Vos-
sische Ztg“ доносить з Амстердаму: З особного
жерела одержано в Лондоні відомість, що в
Еспанії розвиваєть ся скоро революційний рух.
Републіканський напрям що раз сильніше ви-
ступає на яву. Втаємничені круги заєвняють,
що судороги того руху навіть популярність ко-
роля Альфонса буде безсильна.

— Курилович на свободі. Посол Курило-
вич, вивушений на свободу на основі акту ам-
нестиї, появив ся окоді в парламенті

— І будь тут мудрий! „Die Zeit“ і „N. W.
Journal“ довідують ся, що Митрополит Шеп-
тицький не має наміреня приїхати тепер до
Відня.

— О kresy wschodnie. Польські часописи
перепечатають статю „Głosu Ziemi Chełmskiej“
під наведеним в горі заголовком, в якій чита-
ємо: „Нині вже можемо з великою імовірністю
припустити, що части „kresowych“ областей
увійде в склад польської держави (пр. Холм-
щина і Підляше з 70—88 проц, або західні
части Волиня з більш як 50 проц. польського
населення)... Польська суспільність повинна за-
няти ся сейчас зорганізованием помощи для
наших братів на сході. Вога повинна зирати пе-
редовсім в напрямі: матеріальної помощи... зпід-
ділання в організації польського шалівництва...
демаксованя в пресі всяких проявів шпугної (?)
націоналістичної агітації, яка вводить в яви під
тим зглядом відносини замішання і демораліза-
цію... Супроти наведеного в статі факту, що
на Волини в 27 українських школах з 2.200
дітей, а 2.200 инших українських дітей з шко-
ли не користає, дивно якось звучать слова про
„шпугну національну агітацію“, розумий, укра-
їнську...“

— З сабору українських збігців у Воль-
фсбергу. Табор українських збігців у Вольфе-
бергу в Каринті, се перший український табір,
що до часу заложеня і одинокий у вузлім те-
рені боєвим. Хогай положене саме серед стрім-
ких, густим лісом вкритих Альп яких верхи
еще і в липни, серед найбільших спек біліють
снігом — є презорше, хогай долина ріки Ля-
ванту, над якою розстелив ся табір манит пре-
гарними горадами, та богатыми садами, висе-
ленці не радо видать сей табір, та з повним
вдоволенем опускають баракы каринтійські. Біл-
шими та меньшими транспортами виїжджають
до робіт, до инших таборів або до Галичини,
і єв радість яка переймає кожного, хто вертає
на рідну землю, годі описати.

Власне тамтого місяця відїхав до Галичи-
ни більший транспорт, майже 500 людей. На
першу вістку, що позволено до деяких позівів
вертати, завсрушилось в таборі як в ули; го-
мін, радість; у кожного на думці рідна його
стріха до якої вертає — до якої злетів би кри-
лами пугиці. Не іде воно однак так скоро, — му-
сить перебути 21 днів карантин, та чекати на
окреми поїзд. Числять дні, числять години —
але надія скорого виїзду розяснє ім лиця.
Старцям та хорим прибуло здаєсь сил; ходять
живіше та моторайше. Що кілька днів до ви-
їзду... та не всі його дочекали. Никольцо Іль-
ницький, гарний 12-літний хлопець, ученик III
класи побіг над ріку Лявант, яка збірає во-
дами, та перекидаючись великими бовдурами
шуміла як „Стрий“ в повіті турчанським, де

зріє Никольце, та не раз вслухував ся в його шум. І тепер тягне його вода, манить... посту- пив на урвистий беріг; м'який пісок, підмитий водою не удержав тягару, усунув ся, а хлопця пірвали розбурхані філії. Тіло найшли за кілька день та поховали на бараківім кладовищі, серед густих рядів могил тих, які вже на рідну землю, під рідну стріху ніколи не вернуть. По довгих днях нетерпеливого очікування зайхав поїзд. На кілька годин вперед зложено вдовж залізничного шляху клудки, та і самі виселенці, розпрацавшись з усіма в таборі, залягли дов- гими рядами, а з другого боку річки на горбу в таборі, збились купою ті, які, мусять ся еще лишити, та з жалем працять відіжджаючи. Рушив поїзд, викидаючи чорні клуби диму, та зникав поволі між зеленими садами — між стрімкими горами.

В таборі стихло; кождий вернув до свого занятя, але у кождого одна думка — коли і він відіде? — Поколи виїжджають і інші; табор меншає з дня на день числом виселенців і зда- єсь кінчить своє існуванє. В кілька день пі- нійше покинув табор ог. катинит Волянський, покликаний як „фельд-курат“ до Альбанії. Працав його директор курсів В. Кабаровський, працали діти, а зворушений до сліз о. кати- хит не мав слів, щоб висказати свої почування для сеї дітвори, над якою працвав, та яка з жалем його працала. Хвили праці в таборі неволі зачислив до найгарайших в житю, бо хотий учив в неолній школі, не надів ся най- ти тепер, серед сеї заверузи воєнної так вдячне поле до праці, як в сеї вірцевій школі таборо- вій, для збраної з ріжних сім української ді- творі.

Житє таборове, цілком відміане від житя по селах або містах і хто не перебув в таборі довший час, не буде мати ніколи правдивого образу житя, устрою та психіки виселенців. Здаєсь житє одноманітне, але нема дня, нема години, яка не принесла би щось нового, щось інтересного для обсерватора. Події житя табо- рового дають багато тем до дослідів, описів, сповідань і т. п. а цілий час житя таборового може поділити на 3 часи се є: час організації табору, житя в таборі з'організованім і упоряд- кованім і звичає табору. Сеї третій акт драми мож обсервувати власне тепер у Волифбергу. Табор сеї — перший що до часу утворення, бо будова его розпочалась в р. 1914, се є зараз з початком війни, зростає числом виселенців в міру наступів війни, досягав в р. 1915 майже 8.000 голов, а тепер числить около 1.500, з тих майже 2/3 дітей — буде здаєсь перший що до розв'язаня.

Само приміщенє людей не було лихе, по- жива ше в р. 1916 була вистарчаюча, але сего року заглянула біда і до сего табору і недо- статочне виживленє спричинило доста случаїв пухлини. Положенє у вузнім терені боєвім утруднює запровадженє табору — та ограничає свободу виселенців так, що бажанє всіх — пе- ренести ся до иного табору.

Комітет місцевий представив цілу справу точно Комітету загальному у Відні і про- сив сповнити бажаня виселенців та поребити заходи на перенесенє їх до иншого табору — на Моравії.

Виселенці чекають нетерпеливо на рішенє, в повнім переконаню, що о скільки буде мож- ливе бажанє їх буде сповненє.

ОПОВІСТКИ

Четвер, дня 26. липня 1917.

Нині: 26. липня гр.-кат. Собр. Арх. Гавр., римо-кат. Анни Б. М.

Завтра: 27. липня гр.-кат. Акіма і Оя., римо-кат. Наталії.

○ Всім Всесвітл., Впрелб. і Вс. Отцям, що були ласкаві взяти участь в похороні бл. п. моєї найдорожчої жени, як також Всесв. Впрел. Отцям проповідникам за пращальні слова, рі- номж і всім Вп. знакомих так за слова потіхи, як і за відданє покійній останної прислуги скла- дав найсердечнійше Спаси Віг. — о. Алекс. Яримович з родиною.

Жадайте всюди

„Українського Слова“!

Тернопіль,

Станиславів і Надвірна

ВІДБИТИ!

з ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ

З дня 25. липня 1917.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка ба- зарського наслідн. престолу Руп- ректа:

Фронт у Фляндрії був і вчера місцем на- гальної діяльності артилерійної, яка тривала до ночі. Сильні англійські наступи вивідні повто- рювались на багатьох відтинках; відперто всі з наших лікових становищ.

Фронт пруського наслідника престолу:

На Зимовій Горі, коло Сгаоне не повелись французські наступи на нашу нові становища. Також поставленє своєї дивізії не довело до ціли.

На східнім фронті:

Фронт базарського князя Лео- польда:

Група ген. Айхгорна:

Росіяни в наслідок невдач і жертв не ро- били наступів.

Група війск генерала полк. Бем Ермолія:

Наш похід вперед іде нестримно. В при- сутности Цісаря відбили випробовані дивізії при виході з долини Серету між Тернопіллям і Тересовлем сильні рос. наступи і в присутні здобули височини сідного берега.

Тут відперто знов наступ Росіян.

Тернопіль взятий.

Ми зближаємо ся до Бучача.

Станиславів і Надвірна в наших руках. Задні сторожі неприятеля всюди відкинено.

Фронт генерала полковника арх. Йосифа:

Війська північного крила додержують кро- ку ідучем вперед силам на карпатських під- гірх.

На полудне від Татарського провалу дер- жить ще противник свої позиції.

В полудневій часті Карпат вдер ся не- приятель в долині Оушіїти в нашу лінії. Його скорий напір мусів в поперечнім становищі на заході стати.

Фронт маршалка пільного Ма- кензена:

Над долішнім Серетом живий огонь; до тепер не було ніяких більших наступів.

Македонський фронт:

Нічо особливого.

Перший генеральний квартир- майстер Людендорф.

Надіслане.

За сеї рубрику редакція не відповідає.

Дентистичне заведенє

Д-ра Олександра Барвінського

при вул. Сикстуській ч. 17.

Виймованє зубів без болю і пльомбованє.

Штучні зуби з кавчуку, золоті і платинні.

Пациєнтів з провінції залагоджуєть ся в найкоротшій часі.

Всіх наук лікарських

Д-р Сильвестер Дрималик

ординуючий лікар „Народної лічниці“ і Захисту для во- енних сиріт у Львові.

Мешкає при улиці Сикстуській ч. 50.

Хорих приймає щоденно від 10—12 перед пол. і від 3—5 по полудні.

Оголошення.

Гришук Дмитро з Села Крісноставці пов. Сня- тин просить родину і знакомих подати свої адреси до Адміністрації „Укр. Слова“. 3—3 з.

Хлопця до ношеня газет прийме адмі- ністрація „Укр Слова“.

Вийшли нові переп. листки. Одна сотка нових карток К 7, на- родні вишивки К 6, війскові карти чорні К 5, кольорові К 6'50, волинські види і типи К 6'50, полєві листієки 100 штук 80 сот., на почту тре- ба долучити 1 К. Хто бере 1000 штук карток, не платять почты. Гроші просимо з гори! Адрес: Гр. Гнуляк, Львів, Куркога 10. 2—2

Кондуктор ц. к. держ. зал., дїт 30, з- заможнійшої родини з бра- ку звачомости, зацікав ся з чесною панною, або молодою вдовою в матримоніальній цілі. Відповідний посат вимаганий. Зголошеня до адмін. „Уку. Слова“ під. В. П. 3—3

Хтоби знав де перебуває Іван Міхалків і Дмитро Сукновський, оба з Пари- ща пов. Надвірна, зводить повідомити о. Йоси- фа Кучинського. Веринь почта Миколаїв над Даїстром. 3—3

Петро Остафійчук з села Белелуя пов. Сня- тин, просить родину і знакомих подати свої адреси до Адм. „Укр. Слова“. 2—3 з.

Дня 1. серпня 1917 відбудуть ся

Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Долині в сали Бесіди о год. 2. по пол. з слїдуючим порядком денним:

- 1) відчитанє протоколу,
- 2) звіт уступяючого Виділу,
- 3) звіт касовий,
- 4) вибір нової управи,
- 5) справи бурсені,
- 6) внесенє членів.

В виду важности і актуальности справ, які прийдуть під обраду, а з якими звязаний житєвий інтерес нашої гімназії, просить Виділ патріотичне громадянство долиньського повіта о чисельну участь.

За Виділ:

о. М. Лада
секретар

о. Т. Горанкевич
голова.

Каса задаткова

в Радимні,

Стоваришенє зареєстр. з обмеженою порукою знижила стопу процентову від всіх вкладок на 4% почавши від 1. серпня 1917.

УПРАВА.

АРТИСТИЧНЕ

ЗАВЕДЕНЄ РИТІВНИЧЕ

найдешевша фабрика кавчукових
стампиль

Д. ВАЙСА

у Львові вул. Сикстуська ч. 13.

виконує гарно всі ри- тівничі роботи з мета- лью, литі і прасовані.

Таблиці і шильди литі в рі- жних металах, адреси до ма- шин і на двері, надгробні та- блиці, назви вулиць і числа на- домн.

Всі замовленя викону- єть ся в якнайкорот- шій часі.

При вслагоджуванні газетних вросимо покликувати ся на „Українське Слово“.